

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta 6.2.2025 § 8

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto hyvinvointialueen strategioiden arvioinnista

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta haluaa tuoda seuraavat, lautakunnan strategisten vastuualueidensa näkökulmasta keskeiset arviot hyvinvointialueen hyvinvointistrategiasta, palvelustrategiasta ja palvelutasopäätöksestä.

Kirkkain onnistuminen kuluneella valtuustokaudella on digitalisaation edistäminen ja tietojärjestelmien yhdenmukaistaminen. Yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän ja digitaalisen asiointin hanke etenee suunnitellusti. Yhteisissä digipalveluihin liittyvissä tavoitteissa on edistytty pääosin suunnitelman mukaisesti hyvin tuloksin. Uusia sähköisiä asiointikanavia on otettu käyttöön, mikä on helpottanut erityisesti kiireettömien palveluiden saatavuutta. Asiointi puhelimitse ja digitaaliset palvelut ovat monipuolistuneet ja kehittyneet strategioiden mukaisesti. Yhtenäinen digitaalinen alusta parantaa palveluiden sujuvuutta ja saavutettavuutta. Digitalisaation mahdollisuuksia on tunnistettu erinomaisesti ja otettu rohkea etunoja tekoälyn käyttöönotossa mm. tekoälykirjausten avulla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä järjestöavustusten prosessi on hoidettu hyvin. Kuntien, järjestöjen, yritysten ja Husin kanssa on luotu yhteistyön rakenteita ja niiden kehitystyö jatkuu. Palvelutasopäätöksen mukaisesti pelastuslaitoksella yhteistyö kuntien ja muiden pelastuslaitosten kanssa on tehostanut resurssien käyttöä.

Erityisistä kehityskohteista lautakunta haluaa nostaa kuluneelta valtuustokaudelta tiedolla johtamisen. Tiedolla johtamisessa on vielä kehitettävää, jotta päätöksenteko voi perustua ajantasaiseen ja luotettavaan dataan. Tavoitteiden toteutumista on seurattava säännöllisemmin ja raportoitava selkeämmin päätöksenteon tueksi. Keskeisille strategisille tavoitteille tarvitaan tarkemmat mittarit ja selkeämmät aikataulut. Tietoon perustuvan päätöksenteon

tulee perustua oikeisiin lukuihin, esim. kiireettömät potilaat tulee laittaa jonoon, vaikka yhteydenoton aikana vastaanottoaikoja ei ole tarjolla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ei toteudu supistamalla esim. lasten ja nuorten psykiatrisista palveluista, tukitoimista sekä lastensuojelusta.

Koulutusyhteistyötä, rekrytointikannustimia ja työhyvinvointia tulee alueella parantaa työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Pitkän aikavälin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa haastaa liian niukka rahoitus sekä nopeat säästötoimet. Lautakunta toivoo säästötoimenpiteiden vaikutusten huolellista arviointia palveluiden laatuun ja saatavuuteen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumiseksi yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa tulee parantaa ja kehittää. Vuoropuhelua tulee lisätä, jotta voidaan parantaa yhteistä tavoitteellisuutta toiminnassa niin, että yhteistyöllä pyritään maksimoimaan tuotettujen palveluiden hyödyt, poistamaan turhat päällekkäisyydet ja kohdentamaan käytettävissä olevat resurssit mahdollisimman vaikuttavasti ja laajasti tuottaen palvelut myös kustannustehokkaasti. Yhteistyötä Husin kanssa on edelleen kehitettävä tiiviissä yhteistyössä, jotta palvelupolut saadaan tehokkaiksi.

Asukkaiden osallistumista palvelujen kehittämiseen tulisi vahvistaa entisestään. Järjestöjen toimitilat on varmistettava yhteistyössä kuntien kanssa. Hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen toiminta tulee mahdollistaa riittävillä määrärahoilla sillä valitettavan moni vaikuttava järjestö ei ole saanut avustuksia määrärahojen puutteen vuoksi.

Lautakunta arvioi hyvinvointialueen strategisissa tavoitteissa onnistumista: 13 % lautakunnan jäsenistä oli sitä mieltä, että lautakunnan strategiaan vastuualueeseen kuuluvissa tavoitteissa on edistytty suunnitelman mukaisesti erinomaisin tuloksin. 88 % lautakunnan jäsenistä oli sitä mieltä, että tavoitteissa on edistytty kohtalaisesti ja niiden saavuttaminen todennäköistä, mutta joitakin haasteita tai viiveitä.

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan näkökulmasta hyvinvointialueen strategiat ovat oikeansuuntaisia, mutta niiden toteutuksessa on haasteita

erityisesti rahoituksen, palvelujen yhdenvertaisuuden ja henkilöstön saatavuuden osalta. Strategisten tavoitteiden seuranta tulee vahvistaa, konkreettisia kehitystoimenpiteitä täsmentää ja palvelujen alueellinen tasa-arvo varmistaa.

Strategia on linjannut hyvin pitkän aikavälin tavoitteet ja suuntaviivat, mutta konkreettisten tulosten mittaaminen vaatii selkeää seuranta. Esimerkiksi palvelujen yhdenvertaisuus ja saatavuus eri alueilla kaipaa edelleen kehittämistä. Digipalvelut ja liikkuvat palvelut ovat edistyneet, mutta eivät vielä riittävästi korvaa fyysisten lähipalveluiden vähentymistä. Erilaisia myös innovatiivisia ratkaisuja kannattaa arvioida palveluiden saatavuuden turvaamiseksi erityisesti harvemmin asutuilla alueilla.

Palvelustrategia on vahvasti kytköksissä talousarvioon, ja rahoituksen niukkuus on asettanut haasteita tavoitteiden saavuttamiselle. Ennaltaehkäisevän työn merkitys on tunnistettu, mutta sen resurssit eivät ole riittävät suhteessa väestön palvelutarpeisiin. Digitalisaation ja matalan kynnyksen palveluiden lisääminen on oikea suunta, mutta niiden käyttöönotto ei saa johtaa haavoittuvien ryhmien palvelujen heikentymiseen. Digipalveluiden ja fyysisten palveluiden tasapaino tulee varmistaa.

Kulkukeskuksen uudistus ei ole toteutunut käyttäjien etujen mukaisesti. Kulkukeskuksen toimintaa tulee kehittää myös toimivalla digitaalisella asiakasjärjestelmällä ja asiakkaan puhelimen kulkukeskus sovelluksella.

Palveluiden toimivuuden ja seurannan mittarit on oltava luotettavia. Tällä hetkellä käytössä on mittareita, jotka eivät kerro tietoa asianmukaisesti tai vääristävät kokonaisuutta. Esim. odotusaika palveluiden piiriin pääsemiseksi tulisi alkaa ensimmäisestä yhteydenotosta. Luottamushenkilöt tarvitsevat riittävästi numeerista dataa toimintojen arvioimiseksi ja päätöksenteon tueksi.

Arvioinnin tueksi olisi hyödyllistä saada tarkempia raportteja esimerkiksi: Palveluiden saatavuus ja asiakastyytyväisyys (esim. jonotusajat, asiakaspalautteet), Henkilöstön saatavuus ja työhyvinvointi (rekrytointitilanne, vaihtuvuus, työtyytyväisyyskyselyt), Talouden toteutuma (säästötavoitteet vs.

toteutuneet kulut) sekä Palvelujen digitalisoinnin ja saavutettavuuden kehitys (käyttötilastot, onnistumisprosentit).